

Bulletin december 2023

‘Muzikale Meesterstukken’

Lezing door Cora Voogt-Hildering, 12 december 2023

Iedereen heeft wel eens een afbeelding van Orpheus gezien met een lyra onder zijn arm of Apollo met een harp-achtig instrument, een zogenaamde kithara, in zijn handen. Op schilderijen uit de Renaissance en de Barok zien we vaak musicerende vrouwen afgebeeld op allerlei instrumenten.

Op vanitas-schilderijen zien we ook vaak een muziekinstrument afgebeeld, maar wat voor functie hadden deze instrumenten?

Dirck van Baburen, detail 'Concert' (±1621), Hermitage St. Petersburg

Hoe klinken ze en wat voor muziek speelden die personen?

Muzikale symbolen en allegorieën en muzikale klanken gaan vaak hand in hand met de grote thema's uit de klassieke mythologie. Ook in religieuze schilderijen geven zij een speciale boodschap af, zoals de kracht om te genezen of om een boodschap van harmonie en eenheid uit te beelden.

In deze lezing laat Cora Voogt-Hildering u kijken én luisteren naar de instrumenten die op schilderijen door de eeuwen heen zijn afgebeeld. Van lyra tot hurdy-gurdy en van panfluit tot virginaal. Een lezing met een lust voor het oog én het oor!

Lees verder op pagina 2

Cora Voogt-Hildering is docent muziekgeschiedenis en kunsthistorica.

Muziek en beeldende kunst is een wonderschone combinatie. Na haar studie aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag is Cora Voogt eerst muziek- en vioolles gaan geven. In 2007 is zij begonnen met haar studie Kunstgeschiedenis aan de Universiteit Leiden. Zij heeft tijdens haar studie altijd geprobeerd de link tussen muziek en beeldende kunst te leggen. En dat is gelukt!

Bij de oorsprong van de kunst bestudeerde zij tevens de oorsprong van de muziek. Bij de colleges over islamitische kunst zocht zij naar de betekenis van de muziek in die religie. De kapitelen van Cluny hebben ook een speciale rol gespeeld tijdens haar studie. Haar eindschrijving ging over de fuga, maar dan in de schilderkunst. Een aantal jaren geleden gaf zij bij de Kunstkring een lezing over de 'Geschilderde Fuga'.

2. Komende lezingen en activiteiten

- 12 december 2023 'Muzikale Meesterstukken', door Cora Voogt-Hildering
- 9 januari 2024 'De oorsprong van het westerse theater', door Bart Vieveen
- 13 februari 2024 'Japan op de gevoelige plaat', door Max Put
Lezing sluit aan bij tentoonstelling in Japanmuseum SieboldHuis
- 12 maart 2024 'Frans Hals, synoniem van de rake, losse toets en de gulle lach',
door Krzysztof Dobrowolski-Onclin
- 6 en 7 april 2024** Amateur Kunstenaars Expositie in Atrium Gemeentehuis Leiderdorp
- 9 april 2024 'Bourgondische hertogen, pracht en praal', door Martijn Pieters
- 14 mei 2024 'Wandtapijten, reis door de eeuwen heen', door Sophie Tutelaers
- 11 juni 2024 Informatie volgt

3. Terugblik lezing 14 november door Karin Braamhorst:

'Juwelen schitteren aan het hof van de tsaren'

Het begon allemaal met Tsaar Peter de Grote (1672-1725), zo vertelde Karin Braamhorst in een onderhoudende lezing. Hij was de eerste tsaar die reisde naar andere landen (waaronder Nederland) en zag dat in het westen veel mooiere stoffen en sieraden gebruikt werden en dat de mode voor mannen en vrouwen veel fraaier was. Door zijn toedoen werden eeuwenoude tradities doorbroken en werden zelfs de baarden afgeschoren. Zijn vrouw, Catherina I deed ook haar best er mooi uit te zien, maar er werd over haar geschreven dat haar jurk vermoedelijk uit een 'marktkraam' kwam.

Een latere tsarina, Anna (1730-1740), een gemene, sadistische vrouw, droeg veel edelstenen in haar kleding en gebruikte mooie stoffen, maar dulde geen concurrentie op dat gebied.

Elizabeth I (1741-1762), Peter's oudste dochter werd wel heel geliefd. Zij droeg de kostbaarste kleding en juwelen van de Europese heersersessen. In de Hermitage, het winterpaleis dat zij liet bouwen in St. Petersburg, is een fabelachtige collectie juwelen bewaard. Een topstuk is 'Bloemenboeket van edelstenen', een broche van Elizabeth met ruim 400 briljanten en meer dan 450 roosgeslepen diamanten, plus blauwe en gele saffieren, robijnen, topazen en smaragden. Een Franse gezant berichtte toentertijd dat de ongekende luxe aan het Russische hof niet te evenaren was door andere hoven. Ook de rest van het hof was heel luxueus gekleed en de hofdames droegen zelfs een broche met een portret van Elizabeth.

Zij arrangeerde het huwelijk van haar neef, de toekomstige tsaar Peter III, met de 16-jarige Sophie von Anholt, die van Duitse adel was en de Russische naam Catharina kreeg. Peter III, met wie Catharina een slecht huwelijk had, werd vermoord, en zij volgde hem op. Catharina werd in 1762 gekroond met een keizerskroon met een diamant van 400 karaat en een kruis bovenop; ze werd toen keizerin en hoofd van de kerk, zonder dat ze een bloedverwantschap had met de tsaren. Als Catherina de Grote heeft zij veel betekend, ze was een groot verzamelaar van kunst en juwelen, maar had ook contacten met invloedrijke mannen, had een passie voor kennis, ontmoette de grootste geesten en correspondeerde met Voltaire. Haar schitterende juwelenkist is 3 kilo zwaar en bezaaid met bijna 400 kleurrijke edelstenen.

De mannen aan het Russische hof droegen ook veel ornamenten, o.a. Zwitserse horloges, en alles was mooi op elkaar afgestemd. Prachtig versierde snuifdoosjes werden gebruikt, mede om geheime boodschappen door te geven.

In 1917 breekt de revolutie uit door sociale onrust, uitbuiting, slavernij en lijfeigenschap. Van Alexandra, de vrouw van de toenmalige tsaar, Nicolaas II, werd na de moord op de keizerlijke familie, uiteindelijk alleen een oorbel met parel teruggevonden.

4. Voor u gezien en aanraders

Tentoonstelling 'Japan op de gevoelige plaat', 19e-eeuwse foto's uit de Kurokawa Collectie,
In Japanmuseum SieboldHuis, Leiden, t/m 3 maart 2024

De tentoonstelling biedt een unieke inkijk in het Japan van de late 19e eeuw. De collectie behoort tot de belangrijkste en omvangrijkste privécollecties van Meiji-fotografie in de wereld. De 155 foto's tonen een buitengewone kunstzinnigheid en zijn van belangrijke historische waarde. Ze geven een unieke blik op een scharniermoment in de Japanse cultuurgeschiedenis en de geschiedenis van de fotografie. Op 13 februari 2024 zal Max Put deze tentoonstelling uitgebreid toelichten bij de Kunstkring.